

daar, elke
laars wor-
door, zij
meve
lichte
fctie,
et en
ofctie
aven
rister-
nu
rofect
it de
ambt
diend
maar
elling
heeft
met
ambt
toch
door
gelijk
jeen-
Gods
anten,
chten,
ler de

gaat
dog-
tracht
ekenis
rband
ls het
krecht-
Gere-
u Toit
t be-
nassa,
ragers
begrip
vigen
zekere
nover
zeicht
e leer,
us de
ij het
bij de
andige
ben te
opvat-
an het
ractijk

metter-
n huis
punt,
en sou-
wat ik
en van
dienaar
t wordt
en, ood-
stilt
niets
schot
anlag
ok om-
n kerk
st.

ik niet
meente
er aan
or zelf
de.

le lange
historie
-Afrika
de ge-
amheid
n over-
nd met
et meer
predi-
te weer
bedrijke
oopolie
gekre-
telgins
blijven
n ieder
riesters,
ken de
vondige
de afval
an het

nachte
et ver-
msulver
in erel
aforloof
Micron,
se Kerk
d ze de
Kuyper
n naar
angelof
roegen,
abt der
ibt van
Het is
anisme
kerken
niet dat
dijdenis
senarm
n ook
) in de
danken
dik aan
lijdenis
badden

nte op
rkelijk

dikwels haar eenheid brekend, in ieder geval haar levensop in andere, zijkanalen afvoerende, werden deze verenigingen en samenkomsten de schuilplaats van allen, die nog in de gemeenschap der heiligen wensten naam te leven. De kerk als officieel instituut bleef nog wel staan, maar doordat, wat nog van het ambt der gelovigen overschoot, niet in maar buiten haar werd gevoeld, bleek zij het dorre hout te zijn, soms van de wormen doorkropen en bouwvallig.

Om dit dubbele kwaad af te snijden, wil Dr. Du Toit de profetie weder invoeren: Ter oorzake nu van deze exotiese (uitheemse) planten, die men klimatiseren wil, maar die toch nooit haar vreemde oorsprong verliezen, zowel als ter voorkoming van het kerkbedervend kwaad, dat zo woest om zich grijpt als het ambt der gelovigen in zondige rust is ingeslapen, — ter oorzake van deze beide voor ik het pleit voor de wederinvoering van de profetie in de kerk van gereformeerde belijdenis. In onze kerkelijke ongezetheit is het niet noodig zenuwachtig om ons heen te grijpen, alsof onze vaders hun kinderen straatarm, bedelaars van vreemde goederen hadden nagelaten; wij hebben slechts de verroeste sloten die toegang verlenen tot de kamer van hunne schatten, weer eens om te draaien, teneinde ons met oud goud en oud-zilver te verrijken, dat, na koestering van liefhebbende hand, nog even heerlijk stralen kan in de glans van de zonde-eeuwse dag. Daarom stel ik de oude profetie weer in het licht!

Toch is Dr. Du Toit daarom niet blind voor de gevaren, die de profetie aankleven, en om deze zooveel mogelijk te verhinderen, stelt hij de volgende wijze van uitvoering voor: Natuurlijk moet men bij de uitoefening der profetie wel tweeërlei bedenken: 1. dat dit heilige de gemeente tot grote zonde geworden is, doordat betweters en twistgierigen in haar midden opstonden, die woordenstrijd voerden, tot geen ding nut dan tot verkering van de toeheerders; en 2. dat anderzijds de profetie nooit bloeien zal in een geestelijk-dode gemeente, waar er geen vragen meer is naar de leer die naar de godsaligheid is. Tussen die twee rotsen moet worden doorgeleid. Wat nu de geschikte tijd in gelegenheid voor het houden van de profetie aangaat: op sommige plaatsen kan men haast ieder Zondag vergaderen, op andere om de maand, om de zes weken of om de drie maanden. Dit worde plaatselijk geregeld.

De stoffe van behandeling zij het Woord Gods in vervolgreeksen voorgesteld, de gereformeerde belijdenis en de daarmee samenhangende geschiedenis van de gereformeerde kerken. De leiding van de samenkomst berijdt aan de bedienaar des Woords, onder toezicht van de kerkeraad. Hij zij dan ook in de regel voorganger. Het openlijk laten optreden van gewone gemeentelieden, zelfs van andere kerkdienaren, de Frans-Londense vorm, acht ik bij ons niet wel mogelijk; hoewel moet worden toegestaan, dat God in tijden van nood zulke mannen daartoe roept. Het is ons nog allen vers in 't geheugen, hoe in de dagen van ballingschap sommige van onze ouderlingen en gemeentelieden geroepen werden om de verstrooiden bij de snijvere leer te bewaren, en ook zonder predikatieboeken in het Woord te dienen. Aan zulke mannen worde dan ook niet strengelijk het zwijgen opgelegd.

Voor het verder verloop zij nog opgemerkt, dat de gemeente in het stellen van vragen de meest mogelijke vrijheid hebbe, en dat alleen wanneer de bespreking zal lopen over hetgeen door de leraar in de predikatie voorgesteld werd, enige vrome en ernstige mannen tot het stellen van de vragen aangewezen worden. Met openen en sluiten van de samenkomst door een van de aanwezige broeders, met psalm en gebed, is hierbij tevens aan te prijzen.

Met dit korte overzicht van de rede van Dr. Du Toit moeten we ditmaal volstaan. In hoeverre de door hem gedane voorslag metterdaad aanbeveling verdient, hopen we een volgend maal te bespreken.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwijks Scholen.

Iagekomen bij ondergeteekende en in hartelijken dank ontvangen van den heer J. P. J. te Ommen / 1; van Da. H. W. v. Looen te Amsterdam uit het busje van Meijff. H. / 2.50. Vriendelijk verzoeken wij onze scholen te willen gedenken.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter.

Teestafel.

1. Dr. J. RIDDERBOS, Dienaar des Woords bij de Gereformeerde kerk te Middel. PREDIKENDE MET EVANGELIE DES KONINKRIJKS, Kampen. J. H. Kok — 1911.
De titel van dit boek is niet gelukkig, wij hebben den inhoud ervan niet scherp genoeg omschreven. Dr. RIDDERBOS heeft dit ook zelf gevoeld en zegt daarom in zijn Voorrede: „De titel van dit geschrift moet worden verklaard uit den als motto daaronder geplaatsten tekst, waaraan hij werd ontleend.“
„n Titel, die moet verklaard!
Hij komt mij al even ondoelmatig voor als 'n naamwoordje op een huisdeur of een adres op een brief, die aan duidelijkheid te wenschen overlaten. En niet alleen ondoelmatig, maar voor het boek zelf ook bedenkelijk. Zoo'n titel toch pakt niet en trekt niet, en een boek met zoo'n titel loopt groot gevaar om niet gekocht en niet gelezen te worden.
Indien dit het lot moest zijn van het boek van Dr. RIDDERBOS, zou ik het heel jammer vinden, en dat niet alleen voor hem en voor zijn uitgever, den heer Kok.
PREDIKENDE MET EVANGELIE DES KONINKRIJKS toch is een boek, dat verdient te worden gekocht en dat men niet dan tot schade van zichzelf ongeluizen kan laten.
Ik zal beginnen met, in den weg, door den schrijver aangewezen den ietwat duistersten titel te verklaren.
Niet op den omslag, maar op het titelblad dat achter den voorhandschen titel staat, vinden wij dan dien bewusten tekst waaraan de titel ontleend is.
Dat is Matth. 4 : 23 En Jezus omging geheel Galilea, lezende in hunne Synagogen en predikende het Evangelie des Koninkrijks.
Hieruit begrijpen wij nu zooveel als dat de inhoud van 's heeren RIDDERBOS' boek gaat

over Jezus' prediking van het Evangelie des Koninkrijks.
In zijn reeds genoemde Voorrede vertelt de auteur dan verder, dat hij in de volgende bladzijden de prediking van onzen Heere Jezus Christus aangaande de komst van het Koninkrijk Gods, zal beschrijven naar het beeld, dat de eerste drie Evangelisten ons hiervan hebben bewaard (p. IX).
Hiernaast zijn wij er.
Aan duidelijkheid laat dit, dunkt mij, niets meer te wenschen over.
Op het einde zijner Voorrede zegt de geachte schrijver: „Deze eenigzins breedere uiteenzetting aangaande den aard van dit geschrift meenden wij den lezer schuldigen te zijn, opdat misverstand worde voorkomen“. Ik geloof het graag, maar moet toch zeggen, dat met een anderen titel gevaar voor misverstand zeker op minder onachtzame wijze ware te voorkomen geweest.

Dan hoe dit nu ook zij, het boek zelf acht ik een geschrift, met welks samenstelling de Meppeler leeraar bijzonder gelukkig is geweest. De idee van het koninkrijk Gods, zoals wij die vinden in de prediking van Jezus, ons bewaard in de synoptische evangeliën, wordt nog maar al te vaak niet verstaan.
Eensrijds vindt men een verzenelving van „koninkrijk“ en „kerk“, anderszids een voorstelling volgens welke, zoals onze doctor terecht schrijft, „dit koninkrijk niet anders zou zijn dan een zedelijk ideaal dat de mensch — goedgeleed door eigen krachten — moet verwesenlijken“. (p. 55).
RIDDERBOS biedt nu metterdaad in dit zijn geschrift een beter verstand deze idee.
Hij toont zich, wat mij trouwens reeds van elders bekend was, ook hier een nauwkeurig en bezonnen exeget, en over vele uitspraken des Heeren werpt zijn studie een vaak verrassend licht.
In zijn Voorrede zegt hij: „Wij hebben ons bejverd zoo te schrijven, dat ieder eenigzins ontwikkeld Bijbellezers ons zou kunnen volgen. Hiernaast was vanzelf de noodzakelijkheid gegeven, om het wetenschappelijk apparaat weg te laten“. (p. X W).
Dit laatste zij zoo, maar had naar ik meen, hem nog niet behoeven te verhinderen, de door hem behandelde materie wat meer in verband te brengen met de religieuze, bepaaldelijk eschatologische voorstellingen, die ten tijde van Jezus onder de Joden gangbaar waren. Ik denk hier bepaaldelijk aan wetenschappelijk apparaat zoals wij o.m. vinden in de 5 *Die meesmanische Hoffnung* uit SCHURK'S GESCHICHTE DES JUDISCHEN VOLKES IM ZEITALTER JESU CHRISTI. Maar dit daargelaten, heeft Dr. RIDDERBOS met dit zijn boek een veelzins voortreffelijk arbeid geleverd.

In een viertal hoofdstukken handelt hij achter-eenvolgens van:
1. HET KONINKRIJK NABU GEKOMEN.
2. TWEEERLEI KOMST.
3. DE BETEKENIS DER EERSTE KOMST.
4. DOOR RECHT VERLOST.
In een BESLUIT wordt gehandeld over: 1. Het koninkrijk Gods en 2. De komst des koninkrijks. Hoewel rijk aan „stichtelijke“ opmerkingen, is dit geschrift toch niet een stichtelijk, maar een studieboek. En hoewel allereerst bestemd voor „ieder eenigzins ontwikkeld Bijbel-lezer“, wil het mij voorkomen, dat zeker vele theologianten en wellicht ook enkele theologen hun kennis omtrent Jezus' prediking van het Evangelie des Koninkrijks er door kunnen verhelderen en verrijken.
2. K. WIELEMAKER, BEKNOPT LERENBOEK DER BIJBELSCHE OUDHEIDKUNDE. Oosterbaan & Le Cointre, Goes.
Dit boekje is niet bestemd voor theologianten en theologen, maar voor „kweekelingen van 't 3e en 4e leerjaar en voor onderwijzers“. Het is een nieuwe en, ik mag er bijvoegen, verbeterde en vermeerdeerde uitgave van BEUKER'S BIJBELSCHE ARCHEOLOGIE, waarvan de Firma OOSTERBAAN EN LE COINTRE te GORR, door aankoop, eigenaars is geworden.
Hoewel er niet voor bestemd, werd het boekje van wijlen Dr. BEUKER, naar het Voorbericht meldt, algemeen gebruikt voor het z.g. „Naxamen“. Opdat het meer op de hoogte van den tijd en meer berekend zou zijn voor de eischen van dat examen, droeg de genoemde Firma aan den heer K. WIELEMAKER, hoofd der christelijke school te BIEGOEKERKE, een nieuwe bewerking op.

Voorzover ik kan nagaan, heeft deze zich op verdienstelijke wijze van zijn taak gekweten. De Goeseche Firma zorgde voor een goeden druk en een handig formaat.
3. D. DE WIE. KUNDE EN HERDER. VAN KERKELEK KOOTWIJKS VERLEDEN EN HEDEN. Utrecht — G. J. A. Ruys — 1911.
Kootwijk.
Aan dien naam zijn voor ons Gereformeerden herinneringen verbonden. De kerk van Kootwijk toch was een der eerste, die in de dagen der DOLEANTIE het „synodale juk afwierp“ en sedert onder haar herder en leeraar Ds. J. H. HOUTZAGERS, den eersten student onzer Vrije Universiteit, die tot de Bediening des Woords in een Gereformeerde kerk kwam, een tijdperk van groei en bloei te gemoet ging.
Dit boek beschrijft de geschiedenis van Kootwijk's kerkelijk leven en bevat ook de officiële bescheiden van den kerkelijken strijd uit het bekende jaar 1886.
Ruim 9 illustraties zullen aan het werk, dat in 8 afleveringen compleet zal zijn, worden toegevoegd.
Wij ontvingen de 1ste Aflevering.
Nu in de laatste jaren velerlei monografieën over wat betrekking heeft op de SCHIEDING zijn verschenen, mag ook de verschijning deser monografie over wat met de DOLEANTIE in zoo nauw verband staat, met blijdschap worden begroet.
Dergelijke geschriften hebben niet alleen historisch belang, maar, door het verleden weer tot het bewustzijn te brengen, kunnen zij ook het kerkelijk leven van het heden bezielen; er geestdrift voor wekken.
De uitgave geschiedt ten voordeele van Kootwijks Scholen.

G.

Officiële Berichten.

Deputaten voor de klas E. B. P. in de prov. Groningen, geven bij dezen kennis aan belangstellenden, dat zij in staat zijn ondersteuning te bieden aan on- of minvermogen jongelingen, die begeerten opgeleid te worden tot den Dienst des Woords.
Sollicitanten worden verzocht zich schriftelijk aan te melden bij den secretaris, Da. A. van Wijk, te Theologe, vóór 30 Juli aanstaande.
Namens deputaten voornood:
G. GERROS, voorzitter.
A. VAN WIJK, secretaris.

De heer E. Beukema, Theol. doct. aan de Vrije Universiteit, verzoekt ons aan de kerken te willen mededeelen, dat hij thans een eventueel beroep gaarne in overweging zal nemen. Het adres is: Hoogeveen.

Generale kas art. 13 K. O.

Vergadering van deputaten D.V. 11 Juli 1911. Hulpaanvragen van particuliere Synoden, liefst met alle mogelijke inlichtingen, worden zoo spoedig mogelijk verwacht aan het adres van ondergeteekende.
W. B. RENKEMA, scriba.
Renkum, 20 Juni 1911.

Kort verslag van de vergadering der classes Assen 9 Mei 1911.

De vergadering wordt op gebruikelijke wijze geopend door Da. Scholten, praeses der vorige vergadering. Nadat de credentia's zijn nagezien, waaruit blijkt dat alle kerken der classes wettig vertegenwoordigd zijn, nemen in het moderamen zitting Da. Smitt als praeses, in de plaats van Da. Dijkstra, die door ongesteldheid afwezig is, Da. Hangelbroek als scriba en Da. Scholten als assessor, terwijl voor het persverslag wordt aangewezen br. Koster.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.
Da. Hangelbroek rapporteert omtrent de organisatie voor den zendingsarbeid op Soemba. Hij deelt mee, dat hij de classes heeft vertegenwoordigd op de vergadering van zendingsdeputaten op 19 April j.l. En voorts, dat de organisatie in de kerken tamelijk goed is. In alle kerken der classes wordt de Pinkstercollecte gehouden, en wordt gewerkt met busjes en vaste contributies, terwijl ook in alle kerken het Zendingblad wordt gelezen. Zendingkalenders werden echter in alle kerken niet geplaatst, evenmin als „de Macedonier“.

De bijdragen voor de zending beliepen in 1910 per hoofd en per jaar: te Appelscha 6; te Assen 16; te Borger 21; te Een 10; te Gasselternijveen 24½; te Haulerwijk 23; te Noeg 14; te Roden 11; te Smilde A 11; te Smilde B 5; te Vries 19½ en te Zuidlaren ruim 39½ cent. Voor de kerken der classes Assen bedraagt dit doorheen genomen 16, en voor die der provincie Groningen, Drente en Overijssel 17½ cent per hoofd en per jaar. Dit moet met het oog op de uitsluiting van den vierden miss, dienaar minstens 18 cent worden.

Omtrent den arbeid op Soemba rapporteert Da. Smitt, dat Da. Krijger zoo spoedig mogelijk zal worden uitgezonden; waarschijnlijk zal deze in 't begin van 1912 naar Soemba vertrekken. Voorloopig is een hoofd benoemd voor de opleidingschool te Soemba en ook wordt een onderzoek ingesteld, of een medische hulpdienst op Soemba tot stand kan komen. De miss. dienaren op Soemba werken met lust en ijver voort.

Da. Groot Nibbelink doet eenige mededeelingen aangaande den evangelisatiearbeid in Drente. Alles gaat geregeld gelijk te voren. Het lokaal te Runen zal niet, gelijk aanvankelijk besloten was, gerestaureerd worden, maar zoo mogelijk, zal een nieuw steenen gebouwje aldaar geplaatst worden. Er is echter een tekort in de kas. In verband met dit rapport wordt in behandeling genomen, een voorstel van Zuidlaren, „De classes neme maatregelen tot het verkrijgen van vaste jaarlijksche contributies voor dien evangelisatiearbeid“. Breed wordt dit voorstel besproken, en gevolg der besprekingen is dat br. Koster wordt aangewezen om in de kerken der classes spreekbeurten te vervullen in 't belang deser zaak en dat dit op een volgende vergadering nader zal worden geregeld.

De kerk van Vries vraagt finantieel steun voor den evangelisatiearbeid te Tinarlo, welke door de classes wordt toegesegd.
Twee kerken vragen het advies der classes, den een trap der censure te mogen toepassen, en een kerk vraagt vrijheid tot afsnijding van een doopdijl. De classes adviseert, de toelichting gehoord, met deze tuchtmategelen voort te gaan.
Inake een grensregeling tusschen de kerken van Assen, Smilde en Hijken zal een commissie benoemd worden uit de betrokken kerken, om deze zaak tot een goede oplossing te brengen.
Bijstaan door de deputaten der provincie wordt aan Da. Zahn van Vries en aan Da. Smitt van Assen eervol emeritaat verleend; aan den eerste tegen 1 Juli wegens gezondheidreden, aan den laatste tegen 15 Mei a.s. wijl Ds. S. een beoepening aannam als geestelijk verzorger in de stichting „Dennenoord“ te Zuidlaren.
Een voorstel van de kerk van Borger om wijziging te brengen in een paar extra vacaturebeurten te Een wordt verworpen; doch een ander voorstel van diezelfde kerk om de vacaturebeurten te Appelscha en te Smilde B zoo te wijzigen, dat op één Zondag beide kerken gedienst worden door denzelfden predikant, wordt, met het oog op de vele vacatures in deze classes, aangenomen.
Door deputaten ad hoc wordt een programma aan de goedkeuring der classes onderworpen voor den te houden classikalen Zendingdag. Deze wordt D.V. vastgesteld op 17 Aug. a.s., te houden in het Laarwoud te Zuidlaren. Het openingswoord zal gesproken worden door Da. Smitt; terwijl uit de classes voorts zullen spreken: Da. Scholten en Da. Groot Nibbelink en buiten de classes zullen worden uitgenoodigd D.D. Miedema van Groningen en Oegema van Hoogeveen.
Ter tafel wordt gebracht een voorstel van Borger en een van Smilde A, in zake eenheid van opleiding. In beide voorstellen wordt de wenschelijkheid uitgesproken het voorstel Zaan-dam en het voorstel Sikkler ter zijde te leggen; en na langdurige en breede discussie wordt aangenomen het volgende voorstel:
„De classes Assen stelt aan de Part. Synode voor, bij de Generale Synode te Zwolle er op aan te dringen de zaak der opleiding voor eerst te laten rusten“.

Als consulent van Assen wordt benoemd Da. Dijkstra van Smilde, primus en Da. Hangelbroek van Borger, secundus. Als consulent voor Vries wordt aangewezen Da. Scholten, die ook consulent van Norg zal zijn. Voor Zuidlaren wordt als consulent aangewezen Da. K. v. d. Veen van Gasselternijveen, en voor Smilde B, Da. Groot Nibbelink te Haulerwijk.
Tot kerkvisitatoren worden benoemd D.D. Hangelbroek en Scholten, primus, en D.D. Groot Nibbelink en v. d. Veen, secundus.
Nar de Particuliere Synode worden afgevaardigd: D.D. Scholten, Hangelbroek en Groot Nibbelink, primus, en D.D. Dijkstra en v. d. Veen, secundus; benevens de ouderlingen P. Koster te Appelscha, J. Beekman te Zuidlaren en H. Elveld te Smilde, primus; met hunne secundus: J. Hoeckstra te Vries, K. v. d. Veen te Gasselternijveen en N. v. d. Blom te Smilde.
Als deputaat voor den Evangelisatiearbeid in Drente, zal bij de Particuliere Synode worden

aanbevolen Da. Groot Nibbelink te Haulerwijk.
De rondvraag naar art. 43 K. O. levert niets bijzonders op.
De scriba spreekt namens de classis een woord van dank tot den praeses, Da. Smitt, niet alleen voor de goede en aangename leiding deser vergadering, maar bovenal voor alles wat hij voor deze classis gedaan heeft, en spreekt den wensch uit, dat de Heere hem in zijn nieuwen werkkring moge zegenen.
Da. Smitt dankt de classes voor deze waarde-rekende woorden en richt een hartelijk afscheidswoord tot de classes. Het vervult hem met weemoed, dat hij en Da. Groot Nibbelink de enige predikanten op dese vergadering zijn, welke hij bij zijn komst in deze classes hier vond. Hij spreekt den wensch uit, dat Da. Dijkstra spoedig van zijne krankheid genezen moge, en wensch allen des Heeren rijken zegen toe.
Nadat de korte notulen gelezen zijn, sluit de praeses de vergadering.
„Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen“ wordt gezongen en de scriba gaat voor in dankzegging.

Op last der classes: Appelscha, Mei 1911. P. KOSTER.

Buitenland.

Engelsch-Indië. De Lucknow conferentie over het Mahomedanisme. In 1906 werd te Cairo een Generale Conferentie over de zending onder de Mahomedanen gehouden; een tweede samenkomst van deselven aard had in het begin van dit jaar te Lucknow in Britsch-Indië plaats. Ons werd van bevriende hand het openingswoord van Dr. Zwemer toegesonden, met acroec daaruit het een en ander in ons blad mede te deelen; waaraan wij gaarne voldoen.

Dr. Zwemer deed in de eerste plaats uitkomen, dat als men spreekt van de Islam, men daarbij denken moet aan de eenheid van religieuze opvatting, een eenheid van politieke theorie en van idealen van beschaving, zooel als van godsdienst.

Het aantal Mahomedanen in de wereld kan veilig op minstens 200 miljoen gesteld worden. Opmerkelijk is het, dat er in Engelsch-Indië ongeveer 64.5 miljoen Mahomedanen wonen; het is ook een feit, dat het aantal Mahomedanen, onder Engelsche heerschappij levende, dat der christenen met 5 miljoen overtreft. De Mahomedaanse bevolking neemt snel toe. In de laatste tien jaar vermeerderde de bevolking van Indië met 1.9 percent, terwijl de Mahomedanen een aanwas toonden van 9.1 percent. Na Indië heeft Java de grootste Mahomedaanse bevolking; het telt meer dan 24 miljoen Muselmannen. In het Russische rijk vindt men 20 miljoen volgelingen van den valschen profet; in het Turksche rijk zijn er ruim 14 miljoen. Egypte, Perzië, Marokko, Algiers, Arabië, Afghanistan, hebben bevolkingen van 4 tot 9 miljoen volgelingen van Mahomed. Er is haast geen land in Azië of Afrika waar geen Muselmannen gevonden worden. Tibet, het groote gesloten land, heeft 3000 Muselmannen en in Zuid-Afrika vindt men hen van de Kaap tot den Congo toe.

In den laatste tijd is het opgevallen, dat de Islam zich snel in Abyssinië heeft uitgebreid, vooral in het Noorden. Geheele stammen, die vroeger Christelijk genoemd werden, zijn Mahomedaanse geworden. Gelukkig, dat er kan worden bijgevoegd: „De Zwedische missie heeft met goed gevolg den voortgang van den Islam gestuit, en heeft in vele gevallen Muselmannen teruggebracht tot het Christendom, waartoe zij vroeger behoorden, sedert het in Noord-Afrika niet tot een zeer goet misdaad gerekend wordt, als men met het Mahomedanisme breekt, gelijk dit het geval is in Arabië, Syrië of Perzië“.

De uitbreiding van het Mahomedanisme is echter niet beperkt tot het gebied van Koning Menelik. Ook in Midden-Afrika neemt het zeer toe. Als wij niet met al onze krachten den voortgang van den Islam over de geheele lijn weten te stuiten, zullen wij niet alleen groote deelen van het heidensche Afrika voor het Christendom sien verloren gaan, maar zelfs zullen volken, die het Christendom al aannamen, daarvoor gewonnen worden. Mahomedaanse kooplieden komen in de onbekendste deelen van Afrika, en het is bekend, dat elke Mahomedaanse handelaar meer of minder een jeveraar is voor zijn religie.

In onze Oost-Indische bezittingen wordt de voortgang van den Islam bestreden, en in enkele gevallen gekerd, door den Zendingarbeid van Hollandse en Duitse genootschappen. Maar dit neemt niet weg, dat het karakter van den Islam in Oost-Indië verandert. Vroeger bedekte enkel een uitwendig vernis van zekere plichtplegingen het animistisch geloof. Het is nu anders geworden. Men is door verbeterde communicatiemiddelen meer naar Mecca gaan reizen, door de derwischen is het pan-Islamisme gepropageerd, en de Muselmansche pers, uitgaande van Cairo en Constantinopel, versterkt het Mahomedanisme der Maleiers. Als een geslacht vóór ons het Zendingswerk met kracht gedreven had, zou de Islam niet zulk een vasten voet gekregen hebben. Op Java werd een Mahomedaanse Universiteit gesticht, terwijl de Koran in het Javaansch werd overgezet. Het aantal onderwijzers van den Koran gaat aan. Wanneer de kerk niet spoedig meer gaat doen voor onderwijs en beschaving, bestaat het gevaar dat de bevolking al meer het Mahomedanisme zal aannemen.

De Mahomedanen in Zuid-Amerika en West-Indië vormen niet een factor, waarmede te rekenen is. In Engelsch Guyana zijn 24000 Muselmannen en in Ned. West-Indië 5800, in Centraal Amerika 20600. Met de 8000 Muselmannen in de Ver. Staten zijn er dus 56600 Muselmannen in de Nieuwe Wereld. Een klein getal, maar dat zich geducht weet, vooral in Engelsch Guyana. Wanneer de Zendingarbeid van een eeuw lang niet zal vernietigd worden door de Mahomedaanse propaganda, behoort de Chr. Kerk krachtiger werk te doen, om den invloed van den Islam te bestrijden. De Mahomedaanse propagandist is in den regel een handig debater. Hij bestudeert de H. Schrift, om aan te toonen, dat zij beneden den Koran staat. Hij is meer met den Bijbel bekend, dan menigen van de ongeletterde Christenen, en door verkeerde uitlegging zoekt hij het geloof in de Schrift bij niet-ontwikkelde Christenen te doen wankelen.

Uit alles blijkt, dat de Islam groeit in breedte en diepte. Op de Eénburgsche Zendingconferentie werd er op gewezen, dat een groot deel van de aarde dat niet door de Christelijke Zending bearbeid wordt, juist ligt in de Mahomedaanse wereld. (Slot volgt.) WINCKEL.

Voort Kinderen.

IN EN DOOR HET LEVEN.

XVI.

EEN VOORDEEL.

Christina die in Duitsland nooit veel van de kermis had gezien — vader en moeder bleven er wisselijk ver van — was opgetogen bij al het moois en wonderlijks dat vertoond werd, al griezeld zij als een meisje op een hoog koord moest dansen en eenige jongens een levenden toren vertoonden. Ook waren er algerichte apen en honden, die kunsten deden. De avond was om eer het meisje 't wist, te meer daar ook de plaatkoeken en allerlei lekkernijen niet werden vergeten. Laat, eerst te elf uur ging men te bed, en Christina sliep zeer onrustig.

Den volgenden dag bij 't middagmaal sprak mijnheer nog eens over den vorigen avond. Christina was nog opgetogen over al het haar vreemde dat zij had aanschouwd.

„Maar het vreemdste is je toch ontgaan“, zei mijnheer.

„Wat bedoelt u?“ vroeg het meisje.
„Je weet wel“, was 't antwoord, dat er aan den ingang een jong menschen stond, die later ook zooveel kunsten deed? Nu dat is de baas van 't spul. Maar, wat ge nooit raden zult, zijn grootvader was in der tijd een der eersten in het land, admiraal van den vloot. 't Was Piet Heyn, waar de kinderen dat versje van zingen, waar je altijd zoo om lacht:

„Piet Heyn, Zijn naam is klein“, en zoo verder.

Die Piet Heyn, weet je, bracht hier een elf miljoen of zoo binnen, die hij had buit gemaakt op de Spanjaarden. Dat was in mijn grootvaders tijd, geloof ik. Piet Heyn is gauw gestorven en zijn zoon is later seckapitein geworden. Hoe 't nu geloopt is weet ik niet, maar zeker is, dat je gisteren een kleinsoon van dien grooten admiraal hebt zien kunsten maken. Hij is zoo arm als Job. Zijn tijd om hier te staan is eigenlijk al lang om, maar de heeren hebben hem nog een dag of wat uistlet gegeven, anders heeft hij van den winter niet te eten. Ik weet het alles van een heer, die hier wel komt en met de burgemeesters goed bevriend is.

„Ja, 't kan raar loopen“, zei mevrouw, „menigen tuint uit de hoogte naar omlaag, en ook — menigen die 't niet zoekt komt er bovenop“. Daar was nog wel iets anders en beters te zeggen geweest. Maar daarover dacht de dame niet, wel echter — Christina. Haar kwamen plotseling zekere Bijbelwoorden te binnen van: „En die vernedert en verhoogt, die hoovaardigen wederstaat, maar nederigen genade geeft“ en zoo meer. Doch zij hoorde die stemmen liever niet, en liet se voorbij ruischen zonder er acht op te geven. Wat kon haar Piet Heyns kleinsoon schelen! Zij had pret gehad! Thuis vertelde zij van de geheele zaak niets.

Hoe aangenaam en vereerend Christina het echter ook vond bij haar meederen zoo bemind te zijn, toch was se steeds iets dat haar hinderde. Mijnheer en Mevrouw hadden wel wat op met haar gereschapp, maar toch als er gasten kwamen of vrienden waren, werd de juffrouw buiten den kring gehouden. Ook letten de bezoekers blijkbaar heel weinig op haar, en behandelden haar soms uit de hoogte. Dat was pijnlijk voor haar hoogmoed, haar rucht om hoog in de wereld te zijn. Soms kon zij er in stilte van schreien. Was zij niet evengod als die anderen? Ze hadden alleen meer geld. En zoo kwelde zij zich, vergetende dat naar des Heeren Woord er rangen en standen zijn, en de Heere onzen weg en onzen toestand bepaalt. Doch dat woord zelf werd alreede vergeten. Ze had nu heel „geen tijd meer“ om den Bijbel te lezen, in dat drukke huishouden. Thuis over haar verdriet spreken ging ook al niet. Ze wist genoeg wat antwoord er zou volgen, hoe vader tevreden was, nu hij weer zijn brood had, en moeder evensoo, en geen van beiden het socht in de groetheid. Meermalen sloeg Christine allengs een bezook op den vrijen avond over. Ze vond het thuis wat stil en daarbij kon ze toch niet alles zeggen wat haar hart vervulde. En dan den hal ven avond over vrome dingen te praten, — neen, dat ging toch niet. Waar zij dan jong voor?

Eenige maanden later zaten op een mooiën namiddag Mevrouw en Christina thee te drinken in een koepel die op den Buitensingel uitgaat. De jongste kinderen speelden in den tuin.
„Mijnheer weet toch altijd wat nieuws te bedenken“, zei Mevrouw onverwachts. „Nu heeft hij weer een middel bedacht om ons allen rijk te maken“.

„Wist ik dat ook maar!“ zei Christine die ongelovig glimachte.
„Ik wil het je graag vertellen“ zei Mevrouw. „Een van de heeren die hier komen heeft ons verhaald van de groote Fransche loterij. Er zijn prijzen bij van 20000 gulden. 't Hoogste lot geeft 75000. Je ziet, een mooie kans. Kijk hier heb ik twee loten“.

Nieuwsgierig bekeek de juffrouw de papertjes. Doch ze kon niet lezen wat er op stond, en vroeg wat so'n lot kostte. Dat viel niet mee: ruim tien gulden.

„Dan zal 't tenminste niet rijk worden“, sprak ze. „Dat is me veel te duur“.

„Nu dan geef ik je er een“ zei Mevrouw lachend; „ik hoop, dat je een gelukkig nummer hebt. Maar, als je wilt deelen we samen, hoor“.

„'t Zal wel op een niet uitloopen“ zei Christina, maar toch dankte se vriendelijk en borg het kostbare stuk zorgvuldig weg.

In de eerste dagen was haar hoofd er geheel mee vervuld. Als ze eens wat trok! Er waren wel veel nieten maar het kon toch. En hoe velen waren op die manier gelukkig geworden.

't Ging haar als menigen in die dagen en ook nu nog, die liefst in een oogenblik en sonder moeite rijk is. Of dat waar geluk brengt is een andere vraag. In die dagen echter zag nagenoeg niemand iets verkeerd in de loterij, en werden zelfs godsdienstige gestichten er uit ondoender.

Al meer werd Christina's verwachting gespannen toen zij vernam dat de trekking hier spoedig zou plaats vinden en mijnheer eindelijk haar lot opvroeg. Wat kon dat beduiden! Een morgen werd zij reeds vroeg bij Mijnheer geroepen, iets wat heel seiden voorkwam. Haar hart klopte. Zou het over het lot zijn? De onsekerheid duurde echter niet lang. Want nauwkeus zij se boven, of Mijnheer zeide: „Nu juffrouw, ik kan je gelukwenschen en mij zelf ook. Mijn vrouw heeft een kostelijken inval gehad. 20000 gulden is op uw lot gevallen en heusch al betaald ook. Maar je moet eerlijk deelen“, voegde hij er lachend bij.

't Was Christina een oogenblik als draaide alles om haar heen. Zij werd duizelig en moest